

Samverkansplaner för värdefulla kust- och havsområden

Havsmiljöinstitutet lämnar här synpunkter på rapporten ” Samverkansplaner för värdefulla kust- och havsområden” som utarbetats av Naturvårdsverket med anledning av de fem pilotprojekt som pågått under åren 2008-2011. Det övergripande målet med pilotprojekten har varit att ”utveckla samverkansplaner för vård, skydd och hållbart nyttjande... som en grund för den framtida förvaltningen.” I beredningen av ärendet har institutets chef Åke Hagström, Docent Mats Lindegarth, Fil Dr Andrea Morf, Fil Dr Eva-Lotta Sundblad och Docent Henrik Svedäng deltagit och utformat följande synpunkter.

Havsmiljöinstitutet instämmer inledningsvis i projektets utgångspunkt att det finns ett stort behov av att utveckla verktyg för att arbeta med den komplexa uppgift, som förvaltning och planering av våra kustområden innebär. Projektrapporten illustrerar väl svårigheter med områdesspecifika förhållanden (storlek, kunskapsunderlag, påverkansfaktorer, bevarandemål etc.), koordinering med parallella förvaltningssammanhang (kommunal planering, nationella miljömål, HELCOM/OSPAR-krav, fiskeriförvaltning etc.) och behov av deltagande/lokal förankring. Kanske som ett resultat av den stora komplexiteten blir dock värdet av rapportens slutsatser och rekommendationer ibland något otydliga som vägledande dokument. Ett uttryck för detta är att verktyget ”samverkansplan”, även efter genomläsning av rapporten, fortfarande är svävande i sin definition.

Trots detta finner *Havsmiljöinstitutet i stort sett att slutsatser och rekommendationer är välgrundade i analysen av de 5 pilotområdena och att de stöds i forskningsresultat från annat håll. Själva experimentet med samverkansprocesser och slutsatsen att de resulterande planerna inte är bindande men ändå kommer att påverka (genom att de är välförankrade i förvaltningsstrukturen och bland brukarna) bör dock i större utsträckning sättas i en större kontext genom att kopplas till både forskningslitteratur och erfarenheter från annat håll.*

En viktig fråga ur Havsmiljöinstitutets perspektiv är kvaliteten och synen på de kunskapsunderlag som används i samverkansprocessen. Samtidigt som vi erkänner att olika aktörer sitter inne med olika typer av specifik kunskap, måste all kunskap, eller påståenden om en sådan, kunna undersökas och testas. Universitet och högskolor skulle kunna ges en speciell roll att spela i processen samverkansplaner, om inte annat för att kritiskt granska faktaunderlag och för att verka för att processen blir i högre grad "evidensbaserad".

Ett mål med projektet var att utvärdera samverkansplaner som ett verktyg för att balansera nyttjande och bevarande. *Havsmiljöinstitutet vill i enlighet med andra instanser betona vikten av ett perspektiv av hållbart nyttjande (i motsats till ett ensidigt bevarandeperspektiv) för att ekosystemansatsens intentioner på ett bättre sätt skall kunna tillgodoses. Bland annat saknas en beskrivning hur faktiskt nyttjande och bevarandeintressen rent metodmässigt avvägdes och prioriterades mot varandra.*

Specifika kommentarer:

- Kunskapsunderlag: det är otydligt hur olika kunskaps typer hanterades på ett pålitligt sätt i processen. Var användes främst vetenskaplig expertkunskap och konsulter, var kom brukarnas kunskap in och hur vägdes de mot varandra?
- Övervakning och revidering: här är det viktigt att tillämpa ekosystemansatsen och inte bara mäta på de ekologiska resultaten och indikatorer utan även på de sociala och ekonomiska aspekterna.
- Deltagandeprocessen väl dokumenterad och analyserad. Det är viktigt att vara tydligt med att processen är minst lika viktig som slutdokumentet och detta i syftet att skapa legitimitet för genomförandet av de resulterande "icke-bindande" planerna. SLU-analysen ger ett bra underlag till beskrivning av denna del och dess resultat.
- Rapporten är ännu inte helt färdigredigerad och behöver både språkgranskas och illustrationerna förbättras.

Sammantaget konstaterar Havsmiljöinstitutet att Naturvårdsverkets rapport utgör ett i många stycken användbart bidrag till utvecklingen av nya förvaltningsinstrument i kustzonen. Många utmaningar återstår dock och nya uppkommer ständigt. Detta speglar i många stycken en av samverkansplanens viktigaste roller, den av en pågående process snarare än ett statistiskt dokument.